

SS 2.5-7

Ц 1700 р. 1

I. 257. a-d.

F.R.M. K.I. 237.
(Debrecen, 1591.)

M. ~~IIII~~

Exer. kötetben vannak:

1. Nomenclatura s. dictio
varietatis latino-ungaricum cl. v.
D. Basilii Fabricii Scik novii
Debr. 1597.

2. Seb. Heyden. Formule
puerilius colloquiorum latino-
ungaricum. Debr. 1596. unicum

3. Celebria dicta Sapienza
Erasmio interpreti. F. Reim. h. a. g. n. d.

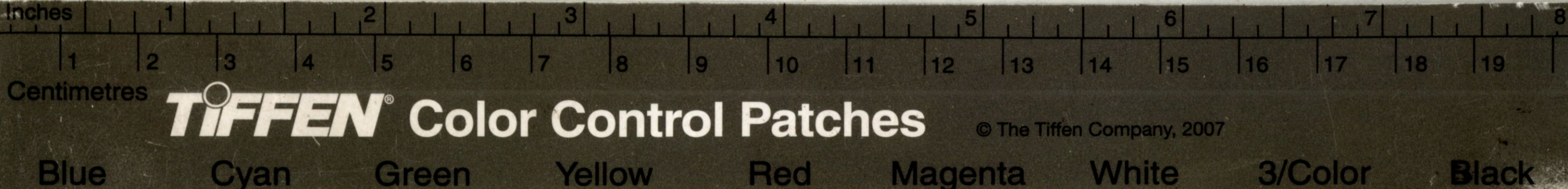
4. Libellus elegantissimus
qui inscribitur Caro de proleptis
vise communit. Debrecina
unicum.

1597.

5. Mindoréy Karhonyául
volgale a ~~IIII~~ II. Mátyás
Szék, M. p. 20. 1881.

Stingeri Lexikon

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Allohoz valo nevek	227	S.	Szagoknak nevek	129
Izeknek nevek	128		Szamlalafrol	249
K.			Söpreiök es gancioknak ne-	193
Kemény kövek	12		vek	126
Kenyereknek es beleseknek kü-			Szöngeseknek nevek	168
lomb külomb nemei	162		Szekereknek nemek	169
Kerti gyümöls	58		Szekernek refzei	249
Konylahoz valo nevek	217		Szeleknek nevek	57
Könyvtartozhoz tartozok	207		Szölöhöz tartozo nevek	58
Kovak	11		Szölö tönök refzei	69
Kövek	10		Szölö gyümöls	61
Kuthoz valo nevek	226		Szölö mühöz valo szok	63
L.			Szölö mühöz valo szerfza-	62
Lelki allatoknak nevek	1		mok	124
Leveleknek nevei, es törvény-			Szölönök veszedelmi	63
höz valo igek	235		Szineknek nevek	63
M.			Szürethez valo szok	
Madaraknak nevek	86	T.		
Magoknak nevek	44		Taar hazhoz valo nevek	222
Marvanyok	11		Tartományoknak es orszagok-	250
Merteköknek nevek	113		nak nevek	108
Mester embereknek nevek	148		Testnek allapattyarol valo	142
Mestersegeknek nevek	117		nevek	71
Mezei munkahoz valo szerfza-			Töhoz tartozo nevek	253
moknak nevek	68		Törvényhöz valo igek	257
Mezöhöz valo nevek	66		Tulaydonsagoknak iedzei	6
Mühelyeknek nevek	157		Tüzes fön termö allatok	
N.		II.		
Nemzersegeknek nevek	252		üdö es annak refzel	214
N		V.		
O.			Varosoknak nevek	232
Orszagoknak es tartományok-			Vetel es adashoz valo szok	142
nak nevek	250		Vilagi tizt viseleknek ne-	173
P.			vek	245
Pattantyuknak es fegyvereknek	170		Vitezseghoz valo nevek	7
nemek			Vizeknek nevek	
R.			Vizes fön termö allatok	
Rethez tartozo nevek	70			
Ruhaknak nevek	246			

FINIS,

FORMULÆ
PVERILIVM
COLLOQUIORVM
LATINO UNGARICO
RUM, PRO PRIMIS TY-
ronibus, per Sebaldum Hey-
den conscriptæ.

SEBALDUS HEYDEN
ad nasutum Lectorem,

Consultum pueris volumus, Nasute valeto:
Queritur his fractus, gloria nulla mihi.

DEBRECINI,
Excudebat Paulus Lipsensis
1596.

EST STEPHANI, PISCIS

Mallohoz valo nevek	227	S.	Szagoknak nevek	129
Izeknek nevek	128		Szamlalásrol	249
K.			Söpreiök es gancioknak ne- vek	193
Kemény kövek	12		Szöngeseknek nevek	126
Kenyereknek es beleseknek kü- lömb külömb nemei	162		Szekereknek nemek	168
Kerti gyümöls	58		Szekernek reszei	169
Konyhahoz valo nevek	217		Szeleknek nevek	249
Könyvtartozhoz tartozok	207		Szölöhöz tartozo nevek	57
Kovak	11		Szölö tönök reszei	58
Kövek	10		Szölö gyümöls	69
Kuthoz valo nevek	226		Szölö mühöz valo szök	61
L.			Szölö mühöz valo szerfza- mok	62
Lelki allatoknak nevek	1		Szölönök veszedelmi	62
Leveleknek nevei, es törvény- höz valo igek	255		Szineknek nevek	124
M.			Szürethez valo szök	63
Madaraknak nevek	86		T.	
Magoknak nevek	44		Taar hazhoz valo nevek	227
Marvanyok	11		Tartományoknak es orszagok- nak nevek	250
Merteköknek nevek	113		Testnek allapattyarol valo nevek	108
Mester embereknek nevek	148		Tiszt viseleknek nevek	142
Mestersegeknek nevek	117		Tohoz tartozo nevek	71
Mezei munkahoz valo szerfza- moknak nevek	68		Törvényhöz valo igek	255
Mezöhöz valo nevek	66		Tulaydonosagoknak iedzei	257
Mühelyeknek nevek	157		Tüzes fön termö allatok	6
N.			U.	
Nemzetsegeknek nevek	252		üdü es annak reszei	234
N			V.	
O.			Varosoknak nevek	253
Orszagoknak es tartományok- nak nevek	250		Vetel es adashoz valo szök	232
P.			Vilagi tiszt viseleknek ne- vek	142
Pattantyuknak es fegyvereknek nemek	170		Vitezseghoz valo nevek	173
R.			Vizeknek nevek	245
Rethez tartozo nevek	70		Vizes fön termö allatok	7
Ruhaknak nevek	246			

FINIS,

FORMULÆ
PVERILIVM
COLLOQUIORVM
LATINO UNGARICO-
RUM, PRO PRIMIS TY-
ronibus, per Sebaldum Hey-
den conscriptæ.

SEBALDUS HEYDEN
ad nasutum Lectorem.

Consultum pueris volumus, Nasute valeto:
Quaritur his fructus, gloria nulla mihi.

*Liber
Ref.
1804.*

*Colleg.
S. János.*

DEBRECINI,
Excudebat Paulus Lipsensis.

1596.

EST STEPHANI, PISCIS

Taxi omis fuyat eu

Thomas Fiden

Finis *Conser*
Orithy *Quoniam*

SALVTATIO MATV- TINA.

Dialogus I.

Andreas,

Balibasar.

A. Bonus dies. *in quibus*

Io napotok. Isten adgyon io napot.

B. Deo gratia. Vel Dei gratia.

Hala az Istennek. Isten fogadgya.

A. Opto tibi bonum diem.

Kivanok neked io napot.

B. Talem & tibi precor.

Olyant kivanok neked is.

A. Bene sit tibi hoc die.

Ez napon io legyen teneked dolgod.

B. Nec tibi male sit.

Neked se legyen gonoszul dolgod.

SALVTATIO MERI- DIANA.

Dialogus II.

Blasius.

Clemens.

B. Salve Clemens.

Köszönek neked Kelemen. Egessegget.

C. Salve & tu.

Köszönek neked is. Egessegget te is.

B. Salve plurimum.

Igen köszönek neked

A 2

Et

C. Et tu tantundem salve.

Teneked-is anniban kössönék.

B. Salvus sis tu.

Egességet.

C. Tu quoque salve.

Te-is egességet.

B. Salutem tibi precor.

Egességet kívánok neked.

C. Eandem & tibi opto.

Vgyan azont kívánok neked-is.

B. Salute te impertior.

Egességet adok teneked.

C. Et ego quoque te.

Enis teneked.

B. Iube te salvere.

Egességet mondok teneked.

C. Te quoque ego.

Enis teneked.

SALVTATIO VESPER- TINA.

Dialogus III.

Carolus.

Demetrius.

C. Bonus vesper.

Jo estvelelek. Isten adgyon io estvelet.

D. Gratia Deo.

Hala az Istennek. Isten fogadgya.

Bonum

C. Bonum serum: (Non sero.)

Jo estvelelek. Isten adgyon io estvelet.

D. Laus Creatori.

Dü sired legyen az teremtőnek.

C. Hic vesper foelix sit tibi.

Ez estvele neked berentises legyen.

D. Nec tibi infoelix sit.

Neked se legyen berentisellen.

SVB PRIMAM PACEM noctem.

Dialogus IIII.

Decius.

Eustachius.

D. Sic hæc nox tibi foelix.

Ez Ey neked berentises legyen.

E. Et tibi fausta hæc sit.

Neked is berentises legyen.

D. Faustam degas noctem.

Mulassad ez eyet egességhen.

E. Tu quoque non infaustam.

Te se mulassad bodogtatlan sagban.

D. Nox isthæc vobis commodat.

Ez ey barnorokra legyen iunektek.

E. Et tibi non incommodat.

Neked se legyen artalmodra.

DVM ITER CVBITVM

A 3

Dialo-

Dialogus V.

Felix,

Gasper.

F. Quota est hora.

Hány órákor vagyon?

G. Sonuit nonam, Vel Nona.

Kilenczet ütöt.

F. Eundum est cubitum.

Ideie le fekenni.

G. Nondum dormiturio.

Meeg nem kely alunnom.

F. At ego oppido dormire.

En peniglen igen alhatnam.

G. Tu eas cubitum.

Eregy fekugyle.

F. Quid tu autem ages?

Te peniglen mit akarz mivelni?

G. Legam ulterius.

Olvasok meg tovább.

F. Malo quiescere.

En inkább el nyugodom.

Facesse hinc Endimion.

Tavozzal el innen allommal telbeterlem.

F. Haud te impedivero.

Nem bantlak.

DVM REDITVR CV

BITV.

Dia.

Dialogus VI.

Gabriel,

Henricus.

G. Heus expurgiscere.

Hallade serkeny fel.

H. Sine ut dormiam.

Hagy alunnom.

G. Surgendi tempus est.

Ideie fel kelnod.

H. Nondum diluxit.

Nem viradot meeg meg.

G. Aperi Oculos.

Nisd fel az szemedet.

H. A Ihuc gravantur somno.

Meeg nehezek az alomtol.

G. Es glire somnolentior.

Többet alhatol az palkannal.

H. Rogo ne sis molestus.

Kerlek ne baborgas meg.

G. Non pudet te Asine?

Way samar, nem segyenlede?

H. Cujus me pudeat?

Miert segyenlenem?

G. In multam lucem stertere.

Mind virratig allunnod.

H. Quotam horam sonuit?

Hányat ütöt az ora.

G. Iam imminet prima.

Ezzentöl meg itt az egyet.

A 4

Adhuc

*Eger. mus
Telyek glis.*

H. Adhuc parum dormiam.

Meg alussom egy kisfint.

G. Quin surgis piger?

Vai rest nber, nem akar se egyssor fel kelni?

H. Quomodo tam cito?

Miert oly hamar?

G. Mox fuste te excitavero.

Maid egy darab favat költlek fel.

H. Iamurgo, parce precor.

Immar fel kelek, had el kerlek.

DVM ITVR AD SCHOLAM.

L A M.

Dialogus VII.

Hanno,

Ioannes.

H. Heus quid facimus?

Hallade, mit mivelunk?

I. Cur sic vociferaris?

Mit üvöltesz olyan igen?

H. Nimis diu dormivi.

Igen sokáig aluttam.

I. Quid ita? Quid times?

Hogy lebet az? Mit félsz?

H. Tempus justum transiit.

Az igaz idő elmult.

I. Quod Tempus dicis?

Micsoda időt mondasz?

Horam

H. Horam Primam.

Az első órat. Az egy órat.

I. Tu certe falleris.

Te nem valószínűleg.

H. Tamen audiui.

Iam en hallottam.

I. Non recte audisti.

Nem igazán hallottad.

H. Quotam tu audisti?

Te mellyket hallottad.

I. Audiui ultimam.

Mind végig hallottam.

H. Quota ea est?

Hány az?

I. Duodecima.

Tizenkettő.

H. Utinam verum sit.

Adgya az Isten hogy igaz legyen.

I. Non est quod dubites.

Semmi kétséged abban ne legyen.

H. Oppido lætor.

Igen örülöm azt.

INTER EVNDVM IN

Scholam.

Dialogus VIII.

Iodochus,

Kilianus.

I. Heus heus, mane.

Hallade, ally meg.

A S

Quid

K. Quid vis? Cur maneam?

Mit akarsz? Miért alljak meg?

I. Est quod tecum loquar.

Vagyon valami beszélgetni veled.

K. Modo non vacat.

Nem ekezem most.

I. Tantillum perneget?

Ollyan dolgot ragadiz meg tőlem?

K. Mitte me modo.

Had mennyek el mostan.

I. Non te dimittam.

Nem hadlak el menni.

K. Enecas me furcifer.

Vay akartofara valo, maid meg bolonditaz.

I. Tantum verbum audi.

Csak egy szomat bald meg.

K. Ecquid mea refert.

Mit gondom vele? Mit haznalok vele.

I. Permultum scilicet.

Ighen is sokat.

K. Quid negotii est? Dic.

Mi dolog? Beszélhetíse meg.

I. Dicam, modo des fidem.

Meg mondom, csak fel fogad.

K. Quam fidem darem?

Mit fogadnek szí?

I. Te non fore infidum.

Hogy en hozzam hűtellen nem lesz.

Do

K. Do fidem, fidus ero.

Ime fel fogadom, hű leszek.

I. Adhabe nunc aurem.

Tarts ide az füledet.

K. Quid aurem? Clare dic.

Miért az fülemet? nagyon mondgyad.

I. Arcani res est.

Titkon valo dolog.

K. Tamen soli sumus.

Lam egyedül vagyunk.

I. Clare non dicam.

Nem mondom nagyon.

K. Ludificaris nunc me.

Meg csalz most engemet.

I. Id est quod volui.

Vgyan azt akartam.

K. Haud impune hoc feres.

Nem megy el vele. Bosszút allok annak.

INTER DISCENDVM

in Schola.

Dialogus IX.

Kilianus.

Lampertus.

K. Heus tu huc sede.

Hallade, ily ide.

L. Quid isthic facerem?

Mit mivellyek ott?

Disca-

K. Discamus simul.

Tanollyunk együt.

L. Rem gratam offers.

Kedves dolloggal kínallasz engemet.

K. Alter alterum doceat

Egyik az másikat tanítsa.

L. Perlubens parco.

Nagy örömet engedek.

K. Quidnam tu discis?

Te micsodát tanolsz?

L. Disco legere.

Tanulok olvasni.

K. Vbi nunc legis?

Mely helyen olvasz mostan.

L. In hoc folio.

Ez levelen.

K. Scis Lectionem?

Tudod-e az leírkedést?

L. Non admodum prompte.

Nem igen jól.

K. Quoties recitasti?

Hányszor monadtad el?

L. Semel. Egyzer.

Bis. Kétzer.

Ter. Háromszor.

Quater. Négyzer.

K. Cui nam recitasti?

Kinek monadtad el?

i.

ij.

iii.

iiij.

recitavi.

mondottam.

Recto.

L. Rectori scholæ.

Az Oscola Mesternek.

K. Si quid nescis, Roga.

Ha mit nem tudsz, kérd meg.

L. Qui hoc legam?

Mint kell ezt olvasnom?

K. Collige literas.

Szed össze az Bötűket.

L. Tu me observa.

Halgas te reá.

K. Vt hæsit as Lingva?

Mint akad az Nyelveddel?

L. Sic affvetus sum.

Igy kötöttam reá.

K. Desvescere rursus.

Szokial ismét el róla.

L. Pergamus legere.

Ne olvassok tovább.

K. Iam verba præcipitas.

Mostan igen bárárod az igeket.

L. Tu melius doce.

Taníts te jobban reá.

K. Sic distincte legis.

Ekkeppen szep egyenként olvas.

L. Tam clare haud queo.

Nem lehet en tölem oly értelmessen.

K. Vsu addisce.

Gyakorlas által tanold meg.

Tenta.

L. Tentabo quid possim.
Megh kessirtem mit tehetek.

DE CAVENDIS IN Schola Coricæis.

Dialogus X.

Lucas,

Marcus,

L. Cur sic mulsitas?

Miert süßokz így.

M. Non audeo loqui.

Nem merek bolni.

L. Quis te prohibuit?

Kitsoda tiltot meg teged.

M. Præptor noster.

Az mi mesterünk.

L. Tamen is non ad est.

Lam ü nints ielen.

M. At Coricæi adsunt.

De az alattomban halgatok ielen vadnak.

L. Quos Coricæos dicis?

Kiket mondaz alattomban halgatoknak?

M. Qui clanculum nos signant.

Az kik titkon minket fel iedzenek.

L. Nullum ex his nosti?

Ezekben egyet sem ismeresse?

M. Qui ego noscerem?

Hogy hogy ismerhetnem meg?

Tam

O. Nihil opus est.

Nem sükség b.

N. Aversaris me?

Meg utalze engemet?

O. Non, sed parco tibi.

Nem, hanem kemellek.

N. Nihil est quod agam.

Semmi egyeb dolgom nintsen.

O. Lubens te accipio.

Oerömet teged fogadlak.

DE REDITV A IEN- taculo.

Dialogus XIII.

Onophrius,

Paulus,

O. Vnde nobis redis?

Honnan iöz mi hozzánk?

P. A jentaculo.

Az Felestekemről.

O. Vbi jentasti?

Holot öttel Felestekemet?

P. Rogas? domi me.

Kerdede? Hazamul.

N. Quid jentasti?

Mit etel Felestekemben?

P. Pandi jurentum.

Leves Kenyeret.

B

Quis

O. Quis tecum ientavit?

Kitsoda ett veled Felestekemet?

P. Tota familia.

Az egeß család (ház nepe.)

O. Nihil mihi adfers?

Semmit nem hozze ennekem?

P. Quid adferrem tibi?

Mit hoznek teneked?

O. Frustum Panis.

Egy selet Kenyeret.

P. Panem quidem habeo.

Kenyerem bizony vagyok.

O. Cede mihi partem.

Ad nekem egy reszet.

P. Accipe dimidium.

Ved el felet.

O. Ago tibi gratias.

Köszönöm azt teneked.

P. Non age, sed refer.

Ne köszönnyed, hanem ugyan meg fizess.

O. Non est unde referam.

Nintsen honnan meg fizetnem.

P. Non semper egebis.

Nem mindenkor szükségödel.

O. Gratum me reperies.

Hálaadónak ismerz engem lenni hozzád.

DE INSTRUMENTIS

Scholasticis.

Dia.

Dialogus XIII.

Petrus,

Quirinus,

P. Para mihi hanc pennam.

Csinald meg ennekem ez pennát.

Q. Est tibi cultellus?

Vagyone kesed?

P. Est, sed valde hebes.

Vagyon, de igen eltelen.

Q. Acutiorrem adfer.

Hozzaesbet ide.

P. Vbi accipiam?

Hol vegyem?

Q. Utendum expete.

Kery mastel költsen.

P. Adfero, utere.

Hozok egyet, csinald meg vele.

Q. Vis crassam, an tenuem?

Tömördekön akarode avagy vekonyon?

P. Mediam volo.

Fel resz berint kívánom.

Q. Da atramentum.

Adgy tintát ide.

P. En atramentarium.

Ime az Kalmaris.

Q. Da quoque Papyrus.

Adgy Papyrosat is.

P. Ethæc in promptu est.

Az is keszen vagyok.

B 2

Papy-

Q. Papyrus perfluit.
Az tinta által hattyá az Pápyrosát.

P. Non habeo aliam.
Ennekem más nincsen.

Q. Quid vis ut scribam?
Mit akarsz hogy írjak?

P. Præscribe literas.
Ír ennekem egy A B C-et.

Q. Tu imitaberis?
Az beírnék isse orton?

P. Ita, in hoc peto.
Vagy: azért kívánom.

Q. Sæpe exscribe.
Gyakorta írad le.

P. Faciam ut jubes.
Vagy tessék az mint parancsoltok.

INTER REDEVNDVM

à Schola.

Dialogus XV.

Quirinus.

Rudolphus.

Q. Ut tecum agitur?
Mint vagy?

R. Bene mecum agitur.
Iol vagyok.

Q. Id lubens audio.
Az örömezt hallom.

Griek.

R. Gratiám habeo.
Halat adok neked.

Q. Vbi jam fuisti?
Hol voltál mostan?

R. In ludo Literario.
Az Oskolában.

Q. Quorsum sic properas?
Hova igyen siets?

R. Domum versus.
Haza fele.

Q. Quid domi ages?
Mit teszel otthon?

R. Adornabo Mensam.
Aztalt vetek.

Q. Tam mane prandes?
Ily reggel ebelleze.

R. Obsequor Parenti.
Szülemnek ebben engedek.

Q. Facis ut te decet.
Iol miveled azt.

R. Ab eo, tu vale.
Elmegyek, legy egessegeben.

Q. Et tu quoque vale.
Legy te is egessegeben.

DVM INSTRVITVR

Mensa.

Dialogus XVI.

B 3

Remi-

Remigius:

Sebaldus.

R. Puer, ubi es?
Gyermek, hol vagy?
S. Adsum, quid me vis?
Itt vagyok mit akarsz mivelnem?
R. Instrue Mensam.
Vesd meg az Asztalt.
S. Est ne Tempus prandii?
Vagyone ideye az ebédnek?
R. Est quando sic lubet.
Vagyon, midőn ennekem úgy tetszik.
S. Recte curabitur.
Meg mivelem azt igazán.
R. Porrige cultros.
Add ide az késeket.
S. In promptu sunt.
Készen vannak.
R. Da mappas manuarías.
Ad ide az kezi kezkenőket.
S. Et istæ adfunt.
Azok is ott vannak.
R. Appone Salinum.
Tedd fel az Sótartót.
S. Prius sale implebo.
Először meg töltöm Sóval.
R. Elue Calices.
Obleíts meg az Poharakat.
S. Dudum lavi.
Regen mostam meg.

Adfer

R. Adfer Orbes.
Hozd ide az Tányérokat.

S. In Scamno jacent.
Az padon vannak.

R. Et corbem coclearium.
Es az Kalántartót is.

S. Ex paxillo pendet.
Az Sögen függ.

R. Aptæ circulum.
Szörözd ide az taal tartó karikat.

S. Nunquid aliud vis?
Nem de mi kel több?

R. Nunc mores discas.
Immar erköltséket tanolsz.

S. Quos mores discam?
Mi erköltséket tanuljak?

R. Quos in mensa serves.
Mellyeket az asztalnál meg tarts.

S. Rogo me doceas.
Kérlek, taníts meg engemet.

R. Perlubens hoc facio.
Azt örömezt meg mivelem.

S. Ego auscultabo.
En fogalmatossan halgatok reá.

R. Ne me interpella.
Beszédemet által ne üsd.

S. Haud verbum faciam.
Egy szót sem felelek.

B 4

Primo

R. Primo ungves purga.

Először kördemedet meg tisztítsd.

Hinc manus lava.

Az után Kezedet meg mossd.

Mox Deo benedicas.

Legottan mond el az Aztal aldast.

Deus Pater noster Cœlestis, bene-
dicat nobis filiis suis, & his quæ jam su-
mus sumpturi: Per Christum Iesum Do-
minum nostrum, Amen.

*Ur Isten mi Mennyei Szent Atyánk, algy meg
minket te fiaidat, es az eledeleket melljeiket el ve-
ssünk az te beűseges aldomasodból, az mi urunk Iesus
Christusnak általa Amen.*

Post decenter accumbe.

Az után ekössen le ülj.

Cibo carpe digitis

uyiaiddal fogyad az etket.

Nec conde vola.

Markodba ne reits.

Primus ne esto esu.

Ne legy első az ettelhez.

Nec primus bibe.

Első se iggyal.

Cubito ne te fulcias.

Az Aztalra ne könyököllyel.

Erectus sede.

Egyenesen ülj.

Nec

Nec pandas brachia.

Sekaryaidat ki ne terjeszged.

Nec bibe avide.

Mohon ne iggyal.

Nec mande avide.

Mohon se egyel.

Proxima ce cape.

Az előtted valot leg közelbet ved ki.

In Orbe ne morare.

Az Tanyron ne kessél.

Alios ne inspicio.

Egyebekre ne néss.

Bibiturus os terge.

Töröld meg az szadat, mikor innya akarsz.

Non manu sed mappa.

Nem kezeddél, hanem kezkenőddel.

Morsa ne redintinge.

Az meg harapot salatot ne marts be ismeg.

Nec linge digitos.

Ne nyalljad az uyiaidat.

Nec ossa rode.

Csontot se raggy.

Quæque icinde cultro.

Kessél mindent metely.

Os ne perungas.

Szadat be ne selezd.

Digitos sape terge.

uyiaidat gyakorta meg kenyed.

B S

Nares

em es volt de el hortak ar ferekasok az földet

Nares ne fode.
Orrodas ne vadat.
Non rogatus, tace.
Nem kerdesen veztegy.
Quod satis est ede.
Egyel az menni kel.
Cum satur es, surge.
Mikor eleget ettél fel kely.
Rursus lava Manus.
Kezeidet ismeg meg mosd.
Mensalia tolle.
Széd fel az Aztalt (abrozt.)
Deo gratias age.
Az ur Istennek halat adgy.

Qui nos creavit, redemit & pavit,
huic gratias agimus sempiternas, per
Iesum Christum Dominum nostrum, A-
men.

Az ki minket teremtet, meg valtot, es taplalt,
ennek örökre valo halakat adonk, az mi urunk Iesus
Christusnak aliala, Amen.

A PRANDIO REDEVN-
tium in Scholam.

Dialogus XVII.

Simon.

Titus.

Quid

S. Quid geris in sinu?

Mit viselz kebeledben?

T. Merendam meam.

Az en oszomamot.

S. Ego nihil attuli.

En semmit nem hoztam velem.

T. Quid autem edes?

Tahat mit essel?

S. Emam mihi Panem.

Kenyeret vessek magamnak.

T. Habes pecuniam?

Vagyone penzed?

S. Obulum habeo.

Egy fellyerem vagyon.

T. Quis tibi hunc dedit?

Ki adta neked azt?

S. Pater meus dedit.

Az en Atyam adta.

T. Pium tu habes Patrem.

Kegyelmes Atyad vagyon.

S. Qualem tu habes Patrem?

Minemü vagyon teneked?

T. Admodum durum.

Igen kemény vagyon.

S. In rem tuam est.

Hasznodra vagyon.

T. Mallem alium.

Mást szeretnék inkább.

Sculce

S. Stulte loqueris.

Bolondul szól az.

T. Sic mihi excidit.

Igy esek mondanom.

S. Perires licentia.

El vesznél az engedelmességgel.

IN SCHOLA LVDEN-

tium.

Dialogus XVIII.

Timotheus.

Vitus.

T. Væ nobis Vite.

Jaj minekünk atyámsia Vid.

V. Quid est? Quid tremis?

Mi dolog? Mit rezkelek?

T. Ego & tu perimus.

Én és te gonoszul iarunk.

V. Quid ita? Qua de causa?

Hogy lehet az? Mi oka van?

T. Præceptor venit.

Az Mester meg jöve.

V. Quid ex te audio.

Jaj mi hallok tölled.

T. Væ nostris natibus.

Jaj mi segunknek.

V. Vbi is est obsecro?

Hol az Mester kerlek?

T. Per gradus ascendit.

Az gradison ment fel.

V. Quis id ait? Quis vidit?

Ki mondta azt? Ki látta?

T. Egomet inquam, vidit.

Mondom, én magam láttam.

V. Vidit ne nos ludere?

Látotte minket játszani?

T. Id est quod timeo.

Ez az oka bogy felek.

V. Quid ergo agemus?

Mit tegyünk hát?

T. Amove orbiculos.

Vesd el az Golyóbisokat.

V. Recte admones.

Jól intez.

T. Explicemus libros.

Nissuk fel az Könyveket.

V. Certe altutus es.

Bizony okos vagy.

T. Sic rebitur nos discere.

Ezkeppen aleit minket tanulni.

DE DIMISSIONE A LI- teris.

Dialogus XIX.

Ulysses.

Xanthus.

V. Io gaudete sodales.

Hay bay örüljétek társaim.

Periander.

X. Quid est quod sic gestis?

Mi dolog hogy nagy vigadok.

V. Sunt nobis feriae.

Ünnepünk vagyunk.

X. Quas dicis ferias?

Micsoda ünnepet mondasz?

V. Otium à literis.

Az tanuságtól való ürességet.

X. Quando ociabimur?

Mikor leszen ürességünk?

V. Hodie à prandio.

Ma ebéd után.

X. Ergo ludemus.

Játszodunk tehát.

V. Quid nam ludemus?

Mit játszunk?

X. Ludemus globulis.

Golyóbist játszunk.

V. Ludus puerilis est.

Gyermek iatek az.

X. Quem tu ludum malles?

Micsoda iatekot a' arnat te inkább?

V. Decertemus saltu.

Ugordgyünk barmariát.

X. Hunc ludum odi.

Az iatekot gyűlölöm.

V. Quaenam de causa?

Mi okaei?

X. Quia pedes lassac.

INVITANTIVM SE IN- vicem.

Dialogus XXI.

r.

z.

Y. Cras ad me veni.

Holnap én hozam ööy.

Z. Metuo ut possim.

Felek rajta hogy tölem nem lehet.

Y. Cur non possis?

Miert nem lehetne töled?

Z. Domi manendum est.

Hon kell maradnom.

Y. Quid negotii est?

Mi dolgod vagyunk?

Z. Oportet me scribere.

Irynom kell.

Y. Scribito cras.

Holnap ily.

Z. Nihil pollicor.

Semmit nem fogadok.

Y. Sic colis socium?

Igy tizteled tarsodat?

Z. Culpa non est mea.

Nem én bunöm.

Y. Posses si velles.

Neg mivelhetned, ha akarnád.

Z. Vellem, si possem.

Merő akarnam, ha lehetne.

C

DE

DE STUDIO INTER

rogantium.

Dialogus XXII.

Abraham,

Bridius.

A. Quid á cœna facis ?

Mit teß az vacsora utan ?

B. Cupis hoc scire ?

Akarode azt meg tudni ?

A. Ideo sciscitor.

Azert tudakozom.

B. Post cibum deambulo.

Erel utan seiralok.

A. Quid postea agis ?

Annak utanna mit teß ?

B. Audita repeto.

Az balgatot lezkeimet tanulom.

A. Quomodo hoc facis ?

Hogy hogy mivelled azt ?

B. Sæpe relegendo.

Gyakorta valo el olvasassal.

A. Quid, si quid excidit ?

Mit teß, ha valamit el felejtöttel ?

B. Disco postridie.

Az követközendő napon tanulom meg.

DE ABSENTIA A

Schola.

Dia-

Dialogus XXIII.

Benedictus,

Christophorus.

B. Vbi heri fueras ?

Hol voltal tegnap ?

C. Quonam tempore ?

Mi időben kerded ?

B. Statim á prandio.

Mindgyart ebed utan.

C. Domi lavi.

Othon fürödtem.

B. Quam diu lavisti ?

Menni ideig fürödtel ?

C. Totam ferme horam.

ugy mint egy egez oraiglan.

B. Quis tecum lavit ?

Kisfoda fürödöt te veled ?

C. Parentes mei.

Az en süleim.

B. Lotus quid feceras ?

Az fürödö utan mit mi veled

C. Siccabam capillos.

Hayamot száraztom vala.

B. Cur non ibis in Scholam ?

Miert nem megy vala az Oskolaban ?

C. Pater prohibuerat.

Az Atyam meg tiltott vala.

B. Cur prohibuerat ?

Miert tiltott meg.

C

Az

C. Nam caput madebat.

Mert az föyem nedves vala.

B. Delicatus puer es.

Gyönyörűségben fel tartot gyermek vagy.

MUTVO GRATVLAN-

tium tibi.

Dialogus XXIII.

Cyrillus.

Donatus.

C. Vnde jam prorepis?

Honnan balagz te mostan elő?

D. E domo mea.

Házamtól.

C. Diu te non videram.

Sok időtől fogva nem láttalak tegedet.

B. Et ego te diutius.

Arba geder meg több időtől fogva.

A. Valuisti ne bene?

Arghen voltale?

Hog? Optime valui.

B. Egeben voltam.

Gyakor depol gaudeo.

A. *Mit teß, örülöm.*

B. Disco autem vales?

Arba követhözen vagy.

DE dum belle.

m gaudeo.

örülöm.

Agno.

ACNOSCENTIVM SESE

mutuo.

Dialogus XXV.

Simon.

Petrus.

S. Quod tibi nomen est?

Kisfoda neved.

P. Mihi nomen est Petro.

Ennekem Peter nevem?

S. Qui sis non novi.

Nem esmerlek ki vagy.

P. Non me novisti.

Engem nem esmersze?

S. Non negem si te noverim.

Nem tagadnam meg ha esmernelek.

S. Oblitus ne es mei?

Elfelethköztele volam?

S. Ante nunquam te vidi.

Ennek előtte soha nem láttalak.

P. At tandem agnosces.

De meg esmersz meg.

S. Sanus hercle non es.

Bizony te eszes nem vagy.

P. Egone an tu magis?

Ene valljon, a vagy te inkább?

S. Vbi te novissem?

Hol esmernelek volna meg tegedet?

P. In ludo Literario.

C.

Ar

Az Oskolaban.

S. Fuisti condiscipulus?

Voltale tanulo tarsom?

P. Ita, fere biennium.

ugy, ugy mint maid ket eszendeig.

S. Sine mecum recolam.

Had gondollyam meg magamban.

P. Agnosce cicatricem.

Esmere meg ez vaksebet.

S. Hanc tibi incusseram?

Ezt en ütöttem valae?

P. Cum theca pennaria,

Az penna tartaval.

S. De citatrice te novi,

Az vak sebröl ismerlek.

P. Vides quod non insaniam.

Latod hogy nem bolondoskodom.

S. De forma te non novissem.

Abrazatodrol nem esmeretelek volna meg.

LITIGANTIVM DE RE

ablata.

Dialogus XXVI.

Petronius.

Theodorus.

P. Redde quod meum est,

Add meg az mi enyim.

T. Quid vis reddam?

Mit akarz hogy meg adgyak?

Quod

P. Quod mihi surripuisti.

Az mit el uroztal.

T. Nihil tibi surripui.

Semmit töled el nem uroztam.

P. Aufer cavillum.

Ne patvarkodgyal.

T. Non equidem cavillor.

En bizony nem patvarkodom.

P. Quin reddis tandem?

Hogy adod meg hat?

T. Nihil hercle sumpsi.

Bizony en semmit el nem vöttem.

P. Ostende huc manus.

Mutasd ide kezedet.

T. Hem ostendo, eccas,

Ihon meg mutatom, ime lassad.

P. Quid abitulisti?

Mit vöttem el?

T. Equidem nil abstuli.

En bizonynal semmit el nem vettem.

P. Excute manticam.

Razhadze az köntös uyadat.

T. Tuo arbitratu.

Az mint akarod.

P. Inter vestes habes.

Ruhaid közöt vagyon.

T. Tenta qua lubet.

Kísírtis meg valahol akarod.

C 4

Novi

P. Novi sycophantias.

Ismeritem alnoksagodat.

T. Pergis molestus esse?

Meg is haborgadze?

P. Ablatum restitue.

Add meg azt az mit el vöttem.

T. Furtime adligas?

Orsagot mondasze hozzam?

P. Non furti, sed fraudis.

Nem orsagot, hanem csalardsagot.

T. Ulciscar hanc injuriam.

Meg allom ez bosszút.

P. Et ego te ulciscar.

En-is te raitad bosszút allok.

PRODEVNTIVM IN

Funus.

Dialogus XXVII.

Thomas,

Georgius.

T. Adesdum Georgi.

Iöy ide György.

G. Quid est? Cur me vocas?

Misfoda? Miert hívst engemet?

T. Est quod te volo.

Oka vagyon miért teged hilak.

G. Dictum puta.

Meg mondott dolognak aleitsad.

T. Quid censes me velle?

Misfoda

Misfodat aleitsad hogy akarok?

G. Vt tecum ludam.

Hogy te veled iadizam.

T. Tota erras via.

Tavol vagy tölle. Mas az dolog.

G. Quid igitur est?

Tahat misfoda?

T. Tu vaticinare.

Te leld meg.

G. Nescio vaticinari.

Nem tudom meg lelmi.

T. In funus prodibimus.

Halotert kely mennunk.

G. Quod funus dicis?

Mely halotat mondasz?

T. Quod sit nescio.

mi legyen nem tudom.

T. Vnde autem nosti?

Vonnan tudod?

G. Præceptor indixit.

Szik Mester bindette.

Qua hora efferetur?

Horan viterik ki?

T. Puto septima.

Aleitom hogy het orakor.

G. Et ego prodibo.

En-is el megyek.

T. Tu mecum ibis.

Te en velem iöf.

G. Ero tibi comes.

Tarsod leßek neked.

T. Nec frustra hoc peto.

Nem biaban kerem ezt.

G. Cur autem petis?

De miert kered?

T. Vt me doceas.

Hogy engemet tanits.

G. Quid te docerem?

Mire tanittanalak tegedet?

T. Vino benedicere.

Bort meg aldani.

G. An ne dum adfers?

Akkor, midön el hozod?

T. Rem ipsam dicis.

Iol mondod. ugyan akkor.

G. Sic ego dicerem.

Igy mondanam en.

T. Dic jam ausculco.

Mond meg, immár rea halgatok.

G. Hoc vinum vobis faustum fit.

Bor nektek egesseges legyen.

~~Mit~~ Bono fit potus iste.

T. Exital egessegiökre legyen.

Oká Hoc vinum læte bibite.

G. *Iz bort vigan igyatok meg.*

Meg m Quid iter nutanti imprecer?

T.

Pirükelőnek mit kívanyak?

G. Sit tibi hoc foelix.

Egessege neked. Egessege utanná

Te Deus seruet.

Teged lsten meg tartson.

T. Quid auspicienti aliquid?

Mit vala mit kezdőnek?

Bono sit quid instituis.

Iodra legyen az mit kezdő.

Bene vertat quid agis.

Io vegre legyen az mit főző.

T. Quid proficiscenti?

Mit az el menőnek?

G. Sit iter hoc foelix tibi.

Iz ut neked bodog legyen.

Perfauste solvas anchoram.

Bodog indulatod legyen.

T. Sit lætus tibi reditus.

Vig legyen neked meg tervesed.

G. Tantundem tibi precor.

Szinten annit kívanom neked-is.

2618

P. J. N. J. S. FOR-

J. J. N. J. S.

Pirü-

FORMULAE PRÆTORUM EXI-
tum è Schola rogantium.

Colende Præ- ceptor rogo veniam,	Abeundi	Domum ad jentaculum.
	Exeundi	minutum ad latrinam. cacatum.
	Eundi emptum	Panem, Papyrus. Atramentum, pennas.

FINIS.

Jacobus Lantman Anno Domini

CELEBRIA DICTA
SAPIENTUM E GRÆCIS,
ut habeantur, à nescio quo Graculo collecta. ERAS-
MO interprete.

AZ GÓRÓGÓK KÖZZÉL
Valobölcseknek ieles mondafi.

PERIANDRI CORINTHII.

Omnibus placeto. *omni'bz placeto Mindem'ig*
Mindeneknek kedveben legy.

Bona res quies. Io dolog az nyugodalom.

Periculosa temeritas Az vakmaróseg veszedelmes

Sape voluptates sunt mortales, honores autem immortales.

Mindenkor az gyönyörűsegek halandok

(mulandok) az tiztesegek pedig halha-

tatlanok Az az, az gyönyörűseg el mu-

lik, az tizteseg meg marad.

Amicis adversa fortuna utentibus idem esto.

Baratidhoz kik gonoz ferentseben (alla-

patban) elnek azon legy, az az, meg ne

valtozzal.

Lucrum turpe res pessimo.

Az gonoz embernek marhaia rut nyereseg

Quicquid promiseris facito.

Valamit igerz meg cselekedgyed.

Infortunium tuum celato, ne voluptate afficias inimicos.

A 2

Az 10

Pars beneficii est, quod petitur, bene si negas.

Io tere mennek rebe az mi kerettetik, ha
iol tagadot meg.

Stultum est timere, quod vitari non potest.

Bolond sag felni azt, az mi el nem tavor-
tathatik.

Timidus vocat se cautum, parcum sordidus.

Az felelmes magat okosnak hia, z fősveny
takárosnak (tartva költsnek.)

Veterem ferendo injuriam, invitas novam.

Az reghi bozzusagot el benvedven, ujas
hiz (magadra.)

Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet.

Annira nintsen az fősvennek az mi vagon,
mint az mi nintsen.

O vita, misero longa, felici brevis.

O elet, ki az nyavalyasnak hozzu vagy, az
bodognak (io szerencses allapatu ember-
nek) rövid.

F I N I S.

*superas Aristymum et patrum
miam*

LIBELLVS ELEGANTISSI- mus, qui inscribitur Cato, de præceptis vitæ communis.

Az az,

IGEN SZEP KÖNY-
vetske, mely neveztetik Caronak:
ki tanit ez közönseges eletben kinek-
kinek eletit es erkölcsset, hogy-hogy
kellyen eszeilen szabni es hor-
dozni.

DEBRECINÆ
Excudebat Paulus Lipsensis,
M. DIIIC.

N

Sum possessor huius
Libri

Alexander

Kálnási

Anno 16

Die 23

Salvator

CATONIS DI-
STICHA MORALI-
lia, Liber unus.

AZ BÖLCZ CATONAK
jo erkölcsre tanító ekes könyvetskeje,
mely irattat az közönseges élet-
nek paranczyolattyarol,
&c.

M in animadverterem quam plurimos ho-
mines graviter errare in via morum, suc-
currendum & consulendum eorum opini-
oni existimavi, maxime ut gloriose vive-
rent, & honorem contingerent. Nunc te
fili charissime docebo, quo pacto mores animi tui compo-
nas: Igitur precepta mea ita legas, ut intelligas. Legere
enim & non intelligere, negligere est.

Mikor onémben vóttem volna, hogy
fok emberek igen tevelygenenek az
erkölcsnek után, itilem hogy segitseggel
kellene lennem, es tanaczot kellene ad-
nom az ő velekedeseknek, kivaltkeppen
hogy diczőslegessen elhetnének, es tiátes-
segre juthatnanak. Mostan teged berelmes
sum meg tanitlak, mikeppen az te elmed-

nek erkölcszet rendellyed. Azert az en pa-
ranczolatimat vgy oluaffad, hogy meg er-
czed; mert oluafni es nem erteni cziak he-
aba való mulatas.

Itaq, Deo supplica.

Annak okaert az Istennek könyörögy.

Parentes ama

Szüleidet béréffed.

Cognatos cole

Rokonlagidat tisztellyed.

Magistrum metue

Mesteredet fellyed.

Datum serva

Az adatot marhat meg tarczad.

Foro te para.

Törüenhez kebitfed magadat, az az, tör-
venbeli tudomant tanulj.

Cum bonis ambula.

Az iokkal jary, (tarsalkodgyal.)

Ad consilium non accesseris antequam voceris.

Az tanaczban ne meny mig nem hiuattatol

Mundus esto

Tiszta legy.

Saluta libenter

Örömet köböny.

Maiori cede

Nagyobnak engedgy.

Minori parce

Kissebnek keduez.

Rem tuam custodi.

Az te marhadat meg őrizzed.

Verecundiam serva.

Szemermeteslege.

det meg tarczad.

Dili-

Diligentiam adhibe.

Szorgalmatos legy.

Libros lege

Könyveket oluas.

Quos legeris memento.

Az mellyeket oluasandaf, azokra megh
emlekezzel.

Familiam cura.

Hazad nepere gondot visely.

Blandus esto.

Nyajas legy.

Irasci abs re noli.

Ok nekül ne haragudgyal

Neminem irriseris.

Senkit meg ne neues.

vel: Miserum ne irriseris

Szegent meg ne neues

Mutuum dato.

Kölczön adgy.

Cui des videto.

De meg lassad kinek adgy.

Iudicio adesto.

Az törüenben jelen legy (baratod mellet.

Convivare raro.

Ritkán vendegeskedgyel

Quod satis est dormi.

Az mi eleg alugyal, az az, csak annit alu-
gyal az menni az termesetnek eleg.

lucy. n. am serva.

Esküvesedet meg tar-

Vino te tempera.

(czad.

Az Bor italban magad meg mertekellyed.

Pugna pro patria

Viaskodgyal hazadert.

Nil temere credideris.

Semmit oknekül el ne hidgy.

Tu te consule.

Te magadtulj kergy tanaczot

vel Tu id consule

Batorlagos tanaczyot

Meretricem fuge.

(kergy.

Az parazna semelt el tauoztassad,

Literas discere.

Irást tanulj, vigy: De!

ki tudomant tanulj.

Nil mentiri debes

Semmit ne hazudgy

Bonus beneficio

Az jokkal jól tegy.

Maledicus ne esto.

Atkozodo ne legy.

Existimationem retine.

Io híredet (neuedet) meg tirczyad

Aequum indica.

Igazat itily.

Parentes patientia vince.

Szüleidet bekeleges túrseddel győzed

Beneficiis accepi memor esto.

(megh

Az el vót jo tetemeniről meg emlékezzel.

Ad pratorium stato.

Törüenben forogy (jelen legy.)

Consultus esto.

Törüen tudo legy.

Virtute utere.

Iosagos czelekedettel ely.

Iracundiam tempera.

Hiragussagodat meg mertekellyed,

Trocho lude.

Czigauál játzal

Aleas fuge.

Az kotzkat el tauo. Had.

Nihil ex arbitrio virium feceris.

Semm. terődben bizakoduan ne czeleked-

Minorem te non contempseris.

(gyel.

Naladnal kissebet meg ne utaly.

Aliena concupiscere noli

Mas ember marhajat ne keuannyad.

Coniugem ama.

Felesegedet bereffed.

Liberos erudi.

Fiaidat tanítsad.

Petere legem quam ipse tuleris.

Azon

Azon törüent benued. az mellyet masnak
Pauca in convivio loquere. (hoztal.

Lakodalomban keufet foly.

illud stude quod iustum est. Arra igyekezzel az*Amorem libenter ferto.*

(mi igaz,

Egyebeknek (hozzad valo) szeretetit örö-
mest, benuedgyed.DISTICHORVM DE
ctorum Catonis Libri IIII.

LIBER PRIMVS.

SI DEVS est animus, nobis ut carmina dicunt,
Hic tibi precipue sit pura mente colendus.
Miert hogy az lten Lelek, az mint nekünk
az veriek mongyak.
Az te túled kivaltkeppen tista Lelekkel
tisteltessék.
Plus vigila semper, nec somno deditus esto.
Nam diuturna quies vitis alimenta ministrat.
Többet vigyaz mindenkoron es ne adgyad
magadat az alomnak.
Mert az hofu ideig valo nyugodalom az
bűnöknek taplalást bolgaltat.
Virtutem primam esse puta, compescere linguam.
Proximus ille Deos, qui scit ratione tacere.
Első jobagnak aliczad lenni az nyelvet meg
cartoztatni,

Mere

Mert leg közelebb az Istenhez, az ki okos,
saggal tud halgatni.

Sperne, repugnando, tibi tu contrarius esse,

Conveniet nulli, qui secum dissidet ipse.

Te utald meg magaddal ellenkezni, tufa-
koduan,

Mert senkiuel nem eggyezhet az, az ki ő
magaualellenkezik,

Si vitam inspicias hominum, si denique mores,

Dum culpent alios, nemo sine crimine vivit.

Ha az embereknek eleteket, es vegezetre
erkölcsöket meg nezed,

Mikoron egyebeket karhóztatnak, senki
vetek nélkül nem él.

Qua nocitura tenes, quamvis sint chara, relinque,

Utilitas opibus praeponi tempore debet.

Az mellyeket tutz artalmásoknak lenni,
iol lehet kedvessek, el hadgyad,

Az haznot az kazdagfagnal, időuel nagyob-
nak kel bűczülleni.

Constans & lenis, ceu res expostulat, esto:

Temporibus mores sapiens sine crimine mutat.

Alhatatosis engedelmesis legy, mikor az
dologkiuannya,

Az idő berint az éves ember erkölcszet ve-
tek nélkül el változtattya.

Nil temeré uxori de servo crede querenti.

Sape etenim mulier, quem coniunx diligit, odit.

Az te feleségednek, mikor az szolga felő-

pana

pana boldok ne higgy ok nélkül,
Mert gyakorta az ásbonyallat gyűlöli azt,
az kit az ő ferje beret.

Cumque mones aliquem, nec se velit ipse moneri,

Si tibi sit charus, noli desistere ceptis.

Mikoron te intes valakit, es ő nem akarja
hogy ű intessek,

Hogy ha teneked berelmes embered, meg
ne bűnnyel az el kezdet io intesdül.

Contra verbosos noli contendere verbis,

Sermo datur cunctis, animi sapientia paucis.

Az ctyaczogo emberek ellen bebeddel ne
vetelkedgyel,

Az bo adatik minden embereknek, de az el-
menek bölcsesége kevesnek.

Dilige sic alios, ut sis tibi charus amicus,

Sic bonus esto bonis, ne te mala damna sequantur.

Vgy beres egyebeket hogy te magadnak
berelmesbarattya legy,

Vgy egy jo az joknak, hogy valami gonoz
(karok) teged ne kövessenek:

Rumores fuge, ne incipias novus autor haberi.

Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum.

El tauoztald az hireket, ne kezdgy uy ta-
laloianak tartatni,

Mert senkinek nem art az vezteg halgatas,
az bolas pedig igen art.

Rem tibi promissam certe promittere noli.

Rara fides ideo, quia multi multa loquuntur.

A 5

Az neked

Az neked igittetót marhat, bizonyosan
másknak ne igerd,
Ritka az hüleg ezert, mert sokak foka-
kat boldnak.

Cum te quis laudat, iudex tuus esse memento,

Plus alius de te quam tu tibi, credere noli.

Mikoron teged valaki diczir, meg emlekez-
zel te magad itelődienek lenni magadnak,
Többet egyebeknek te felőled ne hidgy,
hogy nem mint te magadnak.

Officium alterius multis narrare memento,

Atque aliis cum tu bene feceris, ipse sileto.

Más embernek jó tetemenyet sokaknak
beálleni meg emlekezzel,
Es te mikoron egyebekkel jól tejendes
magad halgas.

Muliorum cum facta, senex, & dicta recenses,

Fac tibi succurrant, juvenis quae feceris ipse.

Te ven ember leuen mikoron sokaknak
czelekedet es mondasit elő famlaid,
Iussanak ebedben, az mellyeket te is ifjú le-
uen czelekettel.

Ne cures si quis tacito sermone loquatur,

Conscius ipse sibi, de se putat omnia dici.

Ne gondolyazzal ha valaki alatomban va-
lobeséddel bold.

Az magához gyanosazt veli hogy minde-
nekét ő rola mondanak.

Cum fueris felix quae sunt adversa caveo.

Non co-

Non eodem cursu respondent ultima primis.

Miglen bodog vigy, addig minden ellen-
közö dolgokat el tuoztis,
Mert nem egyenlő folyással felelnek az
vtolfok az elsőeknek.

Cum dubia & fragilis sit nobis vita tributa,

In morte alterius spem tu tibi ponere noli.

Miel hogy kétséges es gyarlo élet adator
minekünk,

Más embernek halálában remenfeget
magadnak ne vesd.

Exiguum munus cum dat tibi pauper amicus,

Accipito placide, plene & laudare memento.

Az te segen barátod mikoron valami kis-
ded ajandekot ad teneked,
El vegyed nagy jó kedvel, (eleg neuen)
diczirni megis emlekezzel.

Infantem nudum cum te natura creavit,

Paupertatis onus patienter ferre memento.

Mie te hogy az terméket tegedet mezite-
lenül teremtet,

Meg emlekezzel hogy az segeneknek ter-
het bekeffeggel tenuedgyed.

Ne timeas illam, quae vita est, ultima finis,

Qui mortem metuit, quod vivit, perdit id ipsum.

Ne fely átul az mely az életnek vtolso vege

Mert az kiaz haláltul fel, aztis el vesztis iz

Si tibi pro meritis nemo responder amicus, (mit el,

Incusare te noli, sed te ipse coerce.

Ha te-

Ha teneked az te io tetemenyedert egy
baratod sem felel megh,

Nevadollyad az Istent, hanem te magadat
tartoztasd megh.

*Ne tibi quid desit, quasitis utere parce,
Vtq, quod est serves, semper tibi deesse putato.*

Hogy valami búkseged ne legyen te neked
az te keresmenyiddel búkón ely,

Es hogy azt az mi vagyon meg tarthassad,
mindenkör vellyed mint ha nem volna.

*Quod prestare potes, ne bis promiseris ulli,
Ne sis ventosus, dum vis urbanus haberi.*

Az mit egyszer megadhatsz ketszer ne igir-
jed senkinek,

Ne legy feles (alhatatlan) mikor emberse-
gesnek, akaró lattatni.

*Qui simulat verbis, nec corde est fidus amicus,
Tu quoque fac simile: Sic ars deluditur arte.*

Az ki bebeddel tetteri magát, de bíueben
nem hiúv barátod,

Te is hasonlo keppen czelekedgyel, így az
mesterseg mesterseggel czufoltatik meg.

*Noli homines blandos nimium sermone probare,
Fistula dulce canit, volucrem dum decipit auceps.*

Ne jauallyad feletteb az hizelkedő bávu
embereket,

Az si pedessen föl, mikor az madarab megh
akarja czalni az madarat.

Si tibi sunt nati, nec opes, tunc artibus

Inf...

Instrue, quò possint inopem defendere vitam.
Ha teneked fiad vannak, es gazdagfagod
nincz, tehát tudományokra taniczad őket
Hogy az ő begenyeket oltalmazhassak
*Quod vile est, charum, quod charum est, vile putato,
Sic tibi nec parvus, nec avarus habebis ulli.*

Az miala valo, te azt itillyed draganak. az
mi pedig draga, azt ala valonak,

Ez keppen sem magadnak főuen nem lebes
sem pedig egyebek főuének nem tartnak

Qua culpave soles, ea tu ne feceris ipse. (teged
Turpe est doctori, cum culpa redarguit ipsum.

Az mellyeket bókta büntetni, vgyan azo-
nokat te magad ne czelekedgyed,

Mert rut dolog az tanitonak, mikoron
vgyan azon vetek őtet meg feddi.

*Quod iustum est petito, vel quod videatur honestum,
Nam stultum est petere id, quod possit inre negari.*

Az mi igaz azt keried, avagy az mi lattatik
tízte tegesnek lenni,

Mert bolondsag ollyat kerni, az mi igazan
meg tagadhatik tőlünk.

*tam tibi noli o praeponere notis,
Cognita iudicio constant, incognita casu.*

Az esmeretlent iobnak (nagyobnak) ne
tarczad az esmerőidnel,

Mert az esmer (meg probalt) dolgok
itiletből allanak, az esmeretlen dolgok
pedig törteneiből.

Az az,

Az az, az meg esmert dolgok tudvan vad-
nak, az esmeretlenek pedig ketsegesek.

Cum dubia incertis versetur vita periculis,

Pro lucro tibi pone diem, quicumq; laboras.

Mivel hogy az embernek ketseges elete,
bizontalan veszedelmekben forog.

Minden napot nyereseg gyanant, tartis ma-
gadnak valaki borgalmaskodol.

Vimere cum possis interdum cede sodali,

Obsequio quoniam dulces retinentur amici.

Hi mikor meg győzhetnedis, neha en-
gedgy az te tartódnak,

Mert az berelines barátok engedelemmel
tartatnak meg.

Ne dubites cum magna petas impendere parva,

Ha etenim rebus conjungit gratia charos.

Ne ketekedgyel kiadedet adni mikor te
nagyot kerb mastul,

Mert az kedveskedes ez fele dolgokkal kap-
zodlyt öve az barátfogos en.

Latum inferre cave, cum quo tibi gratia in-

terdium generat, concordia nutrit amorem.

Ezt az is haborusagot indítani, az

te ked baratsagod vagyon,

az harag gyűlöseget nemz, az egyessleg
penig eiteti (neveli) az beretetöt.

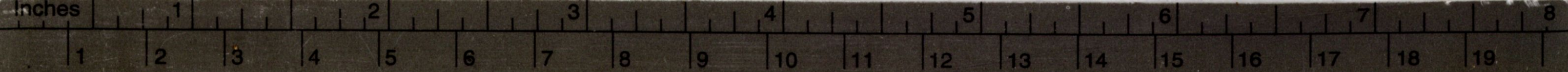
Sermonum ob culpam cum te dolor urget in iram,

Ipse tibi moderare, tuis ut parcere possis.

Mikoron teged az banat (borszag) harag

ra le-

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

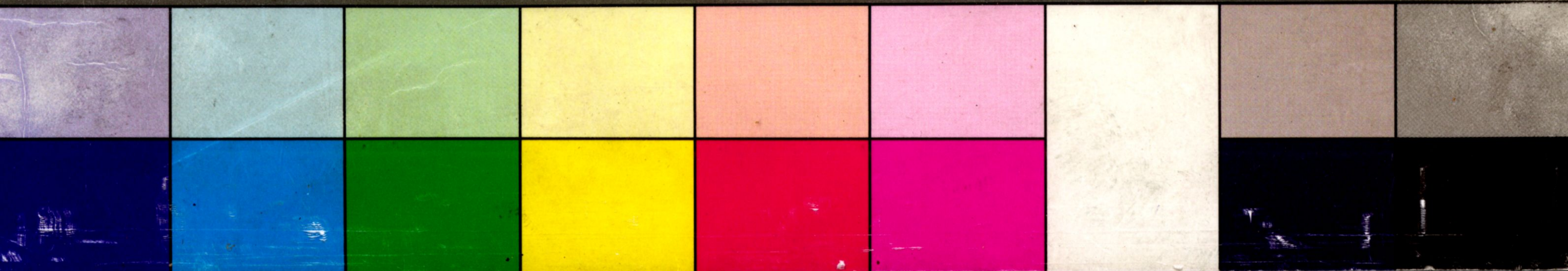
Red

Magenta

White

3/Color

Black

CATONIS DISTI-

Az az, az meg esmert dolgok tudvan vad-
nak, az esmeretlenek pedig ketsegesek.

Cum dubia incertis versetur vita periculis,

Pro lucro tibi pone diem, quicumq; laboras.

Mivel hogy az embernek ketseges elete,
bizontalan veszedelmekben forog.

Minden napot nyereseg gyanant, tartis ma-
gadnak valaki borgalmaskodol.

Vivere cum possis interdum cede sodali,

Obsequio quoniam dulces retinentur amici.

Hi mikor meg gyozhetnedis, neha en-
gedgy az te tartodnak,

Mert az berelines barátok engedelemmel
tartatnak meg.

Ne debes cum magna petas impendere parva,

Hi etenim rebus conjungit gratia charos.

Ne ketelkedgyel kiadedet adni mikor te
nagyot kerb mastul,

Mert az kedveskedes ez fele dolgokkal kap-
zodalyi oteve az baratsagos en.

Liquid inferre cave, cum quo tibi gratia in-

terdium generat, concordia nutrit amorem.

Elavozt is haborusagot inditani, az

te ked baratsagod vagy on,

az harag gyuloseget nemz, az egyessleg
ponig eiteti (neveli) az beretetot.

Sermonum ob culpam cum te dolor urget in iram,

Ipsa tibi moderare, tuus ut parcere possis.

Mikoron teged az banat (bol usag) harag

ra le-

